

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
«30» серпня 2024 року,
протокол № 2.

Ректор університету, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК
«30» серпня 2024 року
м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«РЕГІОНАЛЬНИЙ ТА МІСЦЕВИЙ РОЗВИТОК»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування

РОЗРОБНИКИ:

Доцентка кафедри публічного управління та адміністрування, кандидатка економічних наук, доцентка
«27» серпня 2024 року

_____ Олена ХИТРА

Асистентка кафедри публічного управління та адміністрування
«27» серпня 2024 року

_____ Ірина ЮРИЧИНА

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри публічного управління та адміністрування
«27» серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор
«27» серпня 2024 року

_____ Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ

Деканеса факультету публічного управління, кандидатка наук з державного управління, доцентка
«27» серпня 2024 року

_____ Тетяна ПІДЛІСНА

ПОГОДЖЕНО:

Рішення методичної ради університету
«29» серпня 2024 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка
«29» серпня 2024 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 3
2. Заплановані результати навчання	– 4
3. Програма навчальної дисципліни	– 6
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 12
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 12
4.2. Аудиторні заняття	– 13
4.3. Самостійна робота студентів	– 13
5. Методи навчання та контролю	– 13
6. Схема нарахування балів	– 13
7. Рекомендовані джерела	– 14
7.1. Нормативно-правові акти	– 14
7.2. Основні джерела	– 16
7.3. Допоміжні джерела	– 18
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 30

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 28	Публічне управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	– 281	Публічне управління та адміністрування
3. Назва спеціалізації	–	не передбачена
4. Назва дисципліни	–	Регіональний та місцевий розвиток
5. Тип дисципліни	–	обов'язкова
6. Код дисципліни	–	ППО 19
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	третій (ДФН) / четвертий (ЗФН)
10. Семестр	–	шостий (ДФН) / сьомий (ЗФН)
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,0 / 90	
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	– 36	
% від загального обсягу	– 40	
лекційні заняття (годин)	– 18	
% від обсягу аудиторних годин	– 50	
семінарські заняття (годин)	– 18	
% від обсягу аудиторних годин	– 50	
самостійна робота (годин)	– 54	
% від загального обсягу	– 60	
тижневих годин:		
аудиторних занять	– 2,8	
самостійної роботи	– 4,2	
3) заочна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	– 10	
% від загального обсягу	– 11	
лекційні заняття (годин)	– 6	
% від обсягу аудиторних годин	– 60	
семінарські заняття (годин)	– 4	
% від обсягу аудиторних годин	– 40	
самостійна робота (годин)	– 80	

% від загального обсягу	– 89
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– «Економічна теорія» – «Макроекономіка» «Система публічного адміністрування» «Місцеве самоврядування»
2) супутні дисципліни	– «Муніципальний маркетинг» «Людський розвиток»
3) наступні дисципліни	– «Державно-управлінські рішення» – «Управління проєктами регіонального та місцевого розвитку»
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК 6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

СК 9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

Програмні результати навчання:

ПР 1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПР 4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

ПР 6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

ПР 8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

ПР 11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

ПР 13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:
1. Знання <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) відтворювати сутність, види, чинники регіонального /місцевого розвитку;
1.2) знати основні проблеми регіонального /місцевого розвитку в Україні;
1.3) відтворювати сутність, принципи, функції та основні цілі управління розвитком територій;
1.4) усвідомлювати філософію та відтворювати основні напрями діяльності агенцій регіонального /місцевого розвитку.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) розуміти зміст основних термінів, що розкривають суть регіонального /місцевого розвитку;
2.2) розуміти логіку розробки програм регіонального та місцевого розвитку;
2.3) пояснювати базові принципи і функції управління регіональним /місцевим розвитком.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) застосовувати системний підхід до розв'язання проблем функціонування та розвитку регіонів України;
3.2) демонструвати вміння здійснювати комплексний аналіз регіонального управління із застосуванням широкого кола методів дослідження;
3.3) визначати раціональні підходи до розв'язання проблем, пов'язаних з регіональним /місцевим розвитком в Україні.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) визначати проблеми у розробці та реалізації державної політики регіонального розвитку;
4.2) аналізувати програми регіонального /місцевого розвитку, обґрунтовувати напрями їх удосконалення;
4.3) виділяти критерії та ознаки ефективного управління розвитком територій.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) систематизувати особливості управління розвитком територій;
5.2) узагальнювати результати діагностики поточного стану регіонального /місцевого розвитку;
5.3) систематизувати основні підходи до формування механізмів управління розвитком територій.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) обґрунтовувати доцільність застосування різних підходів до управління розвитком територій;
6.2) оцінювати вплив на розвиток регіонів чинників зовнішнього та внутрішнього середовища;
6.3) оцінювати ефективність управління регіональним та місцевим розвитком.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах</i>

<i>багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) розробляти пропозиції до розробки стратегій регіонального і місцевого розвитку;
7.2) проектувати організаційні структури управління регіональним та місцевим розвитком;
7.3) обґрунтовувати напрями відновлення України у післявоєнний період на засадах забезпечення сталого розвитку регіонів і територіальних громад.

Зміст програми навчальної дисципліни «Регіональний та місцевий розвиток» розроблений з урахуванням Резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року»¹, що спрямована на реалізацію прав людини для всіх, досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей всіх жінок і дівчат, та забезпечують зрівноваження трьох вимірів сталого розвитку: економічного, соціального та екологічного.

Вивчення навчальної дисципліни «Регіональний та місцевий розвиток» спрямоване на розвиток здобутків, досягнутих у рамках Цілей розвитку тисячоліття, і на завершення реалізації завдань, які не вдалося виконати, зокрема таких:

Ціль 8. Сприяння безперервному, всеохоплюючому і сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх.

Ціль 9. Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям.

Ціль 10. Скорочення нерівності всередині країн і між ними.

Ціль 11. Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів.

Ціль 17. Зміцнення засобів реалізації Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку та активізація його діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичний базис дослідження регіонального і місцевого розвитку.

Змістове наповнення поняття «регіон». Регіональні відмінності як ознаки виділення соціально-економічних регіонів. Диференціація соціально-економічного розвитку регіонів на основі об'єктивних і суб'єктивних чинників.

Еволюція теоретичних поглядів на регіональний і місцевий розвиток. Локаційний напрям в регіональних дослідженнях. Поняття локальної, просторової та регіональної економіки. Дослідження впливу регіонального чинника на витрати і прибутки у працях Й. Тюнена. Визначення пункту оптимального розташування виробництва (В. Лаунхардт). Встановлення просторових варіацій витрат виробництва у працях А. Вебера. Теорія «центральної місць» В. Крісталлера. Теорія просторової економічної рівноваги А. Льоша. Модель територіальної проєкції соціально-економічного життя суспільства У. Айзарда. Динамічна концепція територіального розвитку М. Сторпера і Р. Уолкера як базис для розробки теорій регіонального зростання.

Основні теорії регіонального зростання та розвитку. Ідеї зменшення міжрегіональних асиметрій та досягнення конвергенції між депресивними та розвиненими регіонами в неокласичному напрямі. Кейнсіанські моделі регіонального розвитку та ефект масштабу. Теорії кумулятивного зростання: модель «взаємної та кумулятивної обумовленості» Г. Мюрдаля, теорія полюсів зростання Ф. Перру, «осі розвитку» П. Потье, теорія дифузії інновацій (Т. Хагерstrand, Й. Шумпетер), модель «вулкана» Х. Гірша та ін. Теорії зростання за рахунок конкурентних переваг регіону; парадигма регіональної конкуренції М. Портера.

Теорії ендегенного розвитку регіонів: концентрування зусиль на мобілізації та розкритті внутрішнього потенціалу регіонів та перехід на принципи саморозвитку. Самодостатність, самоорганізація та самоуправління як основні критерії стратегічного бачення розвитку регіонів.

¹ Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року: затв. Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року. <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennya-nashoho-svitu-poryadok-dennyi-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku>

Роль концепцій «економіки знань» і «сталого розвитку» у переосмисленні рушійних сил регіонального та місцевого розвитку. Набуття окремими територіями статусів «регіон, що навчається», «регіон, заснований на знаннях». Поява концепції регіональних інноваційних систем і теорії соціального капіталу території; обґрунтування ефекту «локалізованого переливу знань». Формування інтегрованих просторових структур під впливом теорії соціальних мереж.

«Нова економічна географія» П. Кругмана; ефекти агломерації у регіональному економічному просторі; «гіпотеза креативного класу» і «гіпотеза споживчого міста».

Глобальна регіоналізація та формування поліцентричної світової системи; поява глобальних регіонів з комплексом стійких транснаціональних зв'язків. Глокалізація як засадничий принцип організації просторової економічної діяльності за наявності паралельних тенденцій до уніфікації та диференціації, поєднання економічних, політичних, психологічних і культурних чинників глобального та локального рівнів.

Виникнення концепції нового міського регіоналізму і поступова відмова від закритих регіональних інтеграційних об'єднань. Постнаціональний капіталістичний розвиток територій в умовах асиметрії місцевих економік. Впровадження політики реалізації «місцевих синергізмів», що базується на оптимальній просторово-часовій комбінації продуктивних сил та інноваційних формах територіальної організації виробництва.

Концептуальні напрями регулювання соціально-економічної диференціації розвитку територіальних громад та інтенсифікації місцевого економічного розвитку. Наукові дискусії про просторову ексклюзію соціально-економічного розвитку та дезінтегрованість територіальних громад в економічний простір. Нова парадигма регіонального розвитку як синтез забезпечення зростання продуктивності праці, високої якості життя та добробуту людей у різних економічних, соціальних, екологічних і просторових аспектах. Залежність темпів економічного зростання регіонів від організаційного потенціалу та мобілізації соціального капіталу за рахунок мережевої (інформаційної) взаємодії системних акторів регіонального розвитку.

Тема 2. Державна політика регіонального розвитку.

Регіональна політика: поняття, завдання і напрями реалізації. Об'єкти і суб'єкти державної регіональної політики. Соціально-економічна сутність і значення регіональної політики.

Основні віхи еволюції державної політики регіонального розвитку в Україні. Галузевий і територіальний підходи у формуванні політики регіонального розвитку. Інтегрований підхід до політики регіонального розвитку: галузево-секторальна, територіально-просторова та управлінська складові. Вертикальний та горизонтальний виміри інтегрованості для формування політики регіонального розвитку. Особливості та інструментарій державної політики вирівнювання рівнів соціально-економічного розвитку регіонів.

Основні складові механізму формування та реалізації державної регіональної політики України. Фінансове забезпечення і моніторинг реалізації державної регіональної політики. Інституційно-організаційне забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики. Конгрес місцевих та регіональних влад при Президентові України як консультативно-дорадчий орган. Рада соціального розвитку регіонів як консультативно-дорадчий орган при Президентові України. Агенції регіонального і місцевого розвитку як форма інституційної підтримки регіонального /місцевого розвитку і головні центри стратегічного планування та супроводження проектів розвитку територій.

Закордонний досвід реалізації регіональної політики. Стратегічні орієнтири сучасної регіональної політики в розвинутих зарубіжних країнах. Особливості конвергенції регіональної політики в деяких країнах Європи. Еволюція регіональної політики ЄС у рамках концепції «Європа регіонів». Політика згуртування ЄС як основа регіонального розвитку країн-членів.

Територіально спрямоване втручання як основа інтегрованого підходу до регіонального та місцевого розвитку. Вплив регіональної конкуренції та міжрегіональної інтеграції на формування політики регіонального розвитку. Урахування ризиків територіальної економічної концентрації.

Децентралізація влади та бюджетна децентралізація як чинники реформування державної регіональної політики. Нова регіональна політика України: інструментарій та

напрями реагування в умовах сучасних викликів.

Розширення можливостей політики регіонального розвитку в новому інституційному середовищі. Політика розвитку, орієнтована на місцеві потреби. Диференціація територій за потребами і можливостями розвитку. Перехід від ієрархічної до скоординованої системи планування політики регіонального розвитку. Горизонтальна координація державної регіональної політики (між регіональними і галузевими політиками; між галузевими і регіональними бюджетами розвитку).

Аналіз кроків, спрямованих на зближення регіональних політик ЄС та України. Основні принципи, на яких базується вітчизняна регіональна політика, та їх співвіднесеність зі стандартами європейської регіональної політики. Напрями державної регіональної політики щодо активізації сталого розвитку регіонів. Формування системи критеріїв та індикаторів сталого розвитку регіонів.

Тема 3. Сучасні інструменти управління регіональним та місцевим розвитком.

Процес регіонального розвитку як об'єкт регіонального управління. Основні закони, принципи і чинники регіонального розвитку. Типи регіонального розвитку.

Поняття й складові регіонального управління. Цілі регіонального управління: економічні, політичні, соціальні, екологічні, науково-технічні. Управління місцевим розвитком: суб'єкти, завдання та елементи управлінського впливу. Передумови забезпечення ефективності управління регіональним і місцевим розвитком.

Універсальні, основні і спеціальні принципи регіонального управління. Функції управління регіональним розвитком: функція оперативного реагування та оперативного регулювання регіонального розвитку; функція прогнозування регіонального розвитку; функція планування регіонального розвитку; функція організації регіонального розвитку. Особливості виконання функцій аналізу, контролю, обліку, мотивування.

Методи оцінювання структури та динаміки диференціації соціально-економічного розвитку регіонів. Діагностика бар'єрів економічного розвитку регіонів України. Проблема нерівномірності розподілу ресурсів в умовах дивергентного розвитку регіонів. Напрями забезпечення конвергентного економічного розвитку регіонів України.

Маркетингові інструменти управління територіальною громадою. Територіальний брендинг як інструмент активізації соціально-економічного розвитку. Управління інвестиційною привабливістю регіону. Управління регіональною інфраструктурою.

Напрями та механізми інноваційного розвитку регіонів. Перспективи запровадження інтегрованих підходів до розвитку територій субнаціонального рівня. Стимули щодо формування регіональних (міжрегіональних) інноваційних систем.

Проблемно-орієнтований підхід до управління розвитком територіальних громад України в умовах нестабільності. Обґрунтування перспективних напрямів просторового розвитку територіальних громад.

Характерні риси та особливості реалізації регіонально-адміністративного управління в розвинених країнах світу. Переваги від застосування європейських моделей регіонального управління в Україні.

Тема 4. Сучасні підходи до планування розвитку територій.

Регіональний і місцевий розвиток в умовах глобалізації. Порівняння контексту планувальних характеристик місцевого розвитку в умовах індустріальної економіки і економіки знань. Піраміда цілей та зв'язків у процесі планування розвитку. Конкурентоспроможність: спільна мета розвитку фірм і територій.

Основні принципи довгострокового територіально-просторового планування. Фундаментальні цілі сталого просторового планування: збалансований соціально-економічний розвиток регіонів; покращення якості життя; відповідальний менеджмент природних ресурсів та захист навколишнього середовища; раціональне землекористування та ін.

Система інструментів планування економічного розвитку в контексті: підтримки розвитку існуючого та створення нового місцевого бізнесу; залучення бізнесу та інвестицій на територію; розвитку інституцій з місцевого розвитку.

Інноваційні підходи залучення громади до процесів планування місцевого розвитку. Модель «CLEAR». Технологічні елементи забезпечення участі громади. «Town Hall Meeting» – міське зібрання для колективної участі громади.

Форсайт як спосіб планування розвитку із залученням представників громади. «Кристал методів форсайту»: аналіз, експертиза, креатив, взаємодія. Базові принципи та очікувані результати застосування регіонального й місцевого форсайту.

Діагностика стану територіальної громади як основа планування її розвитку. Дослідження потенціалу сталого розвитку території.

Профіль територіальної громади: структура і спосіб наповнення. Автоматизована система муніципальної статистики (АСМС) як джерело інформації для створення профілю громади, бенчмаркінгу та планування перспектив. Види звітів в АСМС: «Моє місто», «Порівняння міст», стандартні звіти.

SWOT-аналіз території як інструмент виявлення переваг, викликів та можливих ризиків і передумова формування стратегічного бачення її економічного розвитку. Визначення, структурування та узагальнення впливу зовнішнього середовища на розвиток громади за допомогою PEST-аналізу. А-В-С-аналіз як метод впорядкування інформації про стан територіальної громади.

«Піраміда планування місцевого економічного розвитку». Критерії оцінювання успішності реалізації планів місцевого розвитку: відповідність, результативність, ефективність, витратність, сталість.

Тема 5. Стратегування регіонального та місцевого розвитку. Моніторинг впливу стратегій розвитку територій на довкілля.

Стратегічне планування як передумова досягнення стійких конкурентних переваг розвитку територій. Стратегічні цілі забезпечення сталого розвитку регіонів. Часові рамки актуалізації стратегій регіонального розвитку. Роль інформаційного забезпечення у формуванні стратегії стійкого розвитку регіону.

Організаційно-правові засади стратегічного планування у сфері розвитку регіонів України. Основні положення Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки (Постанова КМУ від 05 серпня 2020 року № 695), розробленої відповідно до Цілей сталого розвитку України до 2030 року; внесення змін до Стратегії для забезпечення її зв'язку з процесом відновлення України (Постанова КМУ від 13 серпня 2024 року № 940).

Основні етапи розробки стратегічного плану розвитку території (СПРТ): організаційно-підготовча діяльність; дослідження середовища і стратегічний аналіз; розробка стратегії; реалізація та моніторинг стратегії. Функції Комітету стратегічного планування. Визначення критичних питань і вибір пріоритетів. Формулювання стратегічного бачення. Розробка плану дій. Формування і затвердження стратегічного плану.

Методичні підходи до розробки стратегій регіонального розвитку в Україні на основі проблемно-орієнтованого підходу. Методи розробки стратегій розвитку громад: метод патерналізму; експертний метод; експертно-консультативний метод; адміністративно-консультативний; метод «співучасті».

Порядок підготовки та надання висновку про відповідність проєктів регіональних стратегій розвитку, планів заходів з їх реалізації та змін до них встановленим вимогам щодо їх підготовки, стратегічним цілям і пріоритетам, визначеним Державною стратегією регіонального розвитку України.

Класифікація стратегій регіонального та місцевого розвитку залежно від: інструментального набору дій; об'єкта охоплення стратегічними діями; проблематики стану внутрішнього потенціалу регіону; завдань та їх часового наповнення; регіональних умов; за аспектом дій; за функціональною ознакою. Обґрунтування стратегії структурної трансформації регіонів: за типом системних компонентів регіону, зовнішньоекономічною політикою, галузевою структурою, типом інвестування, інноваційністю, типом домінуючого виробництва, конкурентоспроможністю продукції, тривалістю реалізації.

Організаційні та інституційні механізми ефективної реалізації стратегій регіонального та місцевого розвитку. Розбалансованість документів стратегічного та просторового планування розвитку та напрями їх узгодження.

Моніторинг та оцінка у стратегічному плануванні регіонального та місцевого розвитку. Вимоги до процесу моніторингу. Моніторинг ситуації і моніторинг процесу. Внутрішній, зовнішній і змішаний моніторинг. Види оцінки моніторингу. Завдання моніторингу та оцінки процесу реалізації стратегії регіонального (місцевого) розвитку. Система індикаторів для моніторингу й оцінки.

Виконання процедури стратегічної екологічної оцінки (СЕО) щодо комплексних планів просторового розвитку. Законодавчі аспекти здійснення СЕО в Україні (Закон України від 20.03.2018 року № 2354-VIII «Про стратегічну екологічну оцінку»). Мета, принципи і суб'єкти стратегічної екологічної оцінки. Порядок здійснення стратегічної екологічної оцінки. Підготовка заяви про обсяг СЕО. Збір вихідних даних: склад і джерела даних. Особливості оцінювання компонентів навколишнього середовища при здійсненні СЕО. Структура звіту про СЕО. Моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Звіт про стратегічну екологічну оцінку Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки.

Тема 6. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку.

Ресурси регіонального управління: ресурси суб'єкта регіонального управління; ресурси об'єкта регіонального управління; ресурси середовища функціонування системи регіонального управління. Ресурсний потенціал і ресурсний актив суб'єкта регіонального управління. Ресурсна забезпеченість суб'єкта управління як співвідношення між потребою в ресурсах та величиною їх споживання. Ознаки станів ресурсного балансу, ресурсної самодостатності і ресурсної дефіцитності.

Фінансове забезпечення регіонального та місцевого розвитку. Структура фінансових ресурсів регіону. Бюджетна політика розвитку регіонів України. Достатність бюджетного забезпечення як інструмент досягнення цілей розвитку регіонів та громад України. Модернізація Державного фонду регіонального розвитку. Розробка інструментів фінансування, орієнтованих на місцеві потреби.

Механізми фінансування розвитку територіальних громад. Формування фінансово спроможних територіальних громад в умовах децентралізації. Механізми зміцнення фінансової самодостатності територіальних громад в умовах нестабільності. Видатки місцевих бюджетів в умовах війни в Україні. Бюджетні детермінанти забезпечення стійкості територіальних громад. Особливості управління підприємницькими активами територіальних громад в умовах війни.

Капітал громади як передумова формування її конкурентних переваг. Види капіталу територіальної громади: природний; фізичний; фінансовий; людський; соціальний; інноваційний. Особливості формування, оцінювання та використання природно-ресурсного потенціалу території в умовах децентралізації.

Тема 7. Смарт-спеціалізація регіонів в Україні і світі.

«М'які» конкурентні переваги як сучасний світовий тренд регіональної політики. Інтелектуалізація і цифровізація регіонального розвитку у фокусі нових перспектив смарт-спеціалізації. Роль цифрових інновацій у забезпеченні сталого розвитку регіону.

Смарт-спеціалізація як найвищий рівень інноваційного, інтеграційного та технологічного розвитку регіону; підприємницька ініціатива та синергія зусиль бізнесу, громади й органів влади. Практична імплементація принципів смарт-спеціалізації – базовий чинник імплементації моделі сталого ендегенного зростання регіонів. Ідентифікація та /або генерація нових та конкурентних продуктів, технологій або послуг у різних видах економічної діяльності у процесі «підприємницького відкриття».

Зміст та інституційно-організаційні особливості реалізації концепції смарт-спеціалізації регіонів. Передумови і бар'єри для реалізації концепції смарт-спеціалізації. Зв'язок смарт-спеціалізації з регіональною, структурною, промисловою, інноваційною політикою та її потенціал щодо подолання регіональної структурної інертності.

Методика вибору пріоритетів смарт-спеціалізації регіонів України. Джерела фінансування реалізації пріоритетів смарт-спеціалізації в регіонах України.

Структурно-технологічні зрушення в економіці регіонів України у контексті перспектив смарт-спеціалізації. Інноваційний вимір реалізації державної регіональної політики в Україні. Розвиток наукового потенціалу регіонів України як передумова формування ефективної національної інноваційної екосистеми.

Перспективи налагодження партнерства з європейськими регіонами, які мають суміжну спеціалізацію, та інтеграції до європейських ланцюгів доданої вартості.

Тема 8. Перспективи розвитку міжнародного територіального співробітництва України.

Поняття, мета і принципи міжнародного територіального співробітництва. Нормативно-правове забезпечення міжнародного територіального співробітництва. Основні положення Закону України «Про міжнародне територіальне співробітництво України». Державна політика у сфері міжнародного територіального співробітництва. Суб'єкти та учасники міжнародного територіального співробітництва. Органи міжнародного територіального співробітництва. Координація міжнародного територіального співробітництва України.

Сфери та види міжнародного територіального співробітництва. Особливості міжтериторіального, транскордонного і транснаціонального співробітництва.

Державна підтримка розвитку міжнародного територіального співробітництва. Фінансове забезпечення міжнародного територіального співробітництва.

Історія і сучасні тенденції розвитку міжнародного територіального співробітництва в Україні та інших європейських країнах. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями (Мадрид, 21 травня 1980 року) Утворення Європейського фонду регіонального розвитку та започаткування програми INTERREG (1990) для підтримки співпраці між регіонами та країнами Європи.

Нові форми і напрями активізації транскордонного співробітництва. Позиціонування українських регіонів у загальноєвропейському просторі. Напрями економічної, соціальної, культурної та екологічної взаємодії в рамках проєктів транскордонного співробітництва.

Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2021–2027 роки (Постанова КМУ від 14 квітня 2021 року № 408, зі змінами, внесеними Постановою КМУ від 28 квітня 2023 року № 416).

Тема 9. Регіональний та місцевий розвиток в умовах викликів воєнного стану і в контексті післявоєнного відновлення України.

Основні напрями адаптації програм та стратегій регіонального, місцевого розвитку до умов економічних та гуманітарних наслідків бойових дій. Розробка нової типології територій після повномасштабного вторгнення. Нові функціональні типи територій: території відновлення, регіональні полюси зростання, території з особливими умовами для розвитку та території сталого розвитку. Методичний підхід до вибору напрямів просторового розвитку територіальних громад в умовах воєнного стану.

Оцінювання поточного економічного потенціалу регіонів з урахуванням наслідків внутрішніх міграцій населення та результатів релокації підприємств, здійснення заходів щодо сприяння залученню людського потенціалу внутрішньо переміщених осіб для розвитку регіональної економіки. Транскордонне співробітництво України з країнами ЄС в умовах російсько-української війни.

Напрямок регіонального розвитку у Плані України. Інтеграція цілей та індикаторів політики регіонального розвитку у План України. Загальнодержавна програма «Відновлення і модернізація житла та інфраструктури регіонів». Планування відновлення на регіональному і місцевому рівнях. Оперативне управління процесом відновлення. Фінансування відбудови та відновлення. Концентрація фінансових ресурсів на відновлення територій як першочергове завдання держави. Проєктний підхід як основа для реалізації стратегій розвитку та планів відновлення територіальних громад в Україні.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма здобуття освіти						Заочна форма здобуття освіти					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Інд. завд.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Інд. завд.	СРС
1.	Теоретичний базис дослідження регіонального і місцевого розвитку	10	2	2	-	-	6		1	0	-	-	9
2.	Державна політика регіонального розвитку	10	2	2	-	-	6		1	0,5	-	-	9
3.	Сучасні інструменти управління регіональним та місцевим розвитком	10	2	2	-	-	6		0,5	0,5	-	-	9
4.	Сучасні підходи до планування розвитку територій	10	2	2	-	-	6		0,5	0,5	-	-	9
5.	Стратегування регіонального та місцевого розвитку. Моніторинг впливу стратегій розвитку територій на довкілля	10	2	2	-	-	6		1	0,5	-	-	9
6.	Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку	10	2	2	-	-	6		0,5	0,5	-	-	9
7.	Смарт-спеціалізація регіонів в Україні і світі	10	2	2	-	-	6		0,5	0,5	-	-	9
8.	Перспективи розвитку міжнародного територіального співробітництва України	10	2	2	-	-	6		0,5	0,5	-	-	9
9.	Регіональний та місцевий розвиток в умовах викликів воєнного стану і в контексті післявоєнного відновлення України	10	2	2	-	-	6		0,5	0,5	-	-	8
	Усього	90	18	18	-	-	54	90	6	4	-	-	80

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 5.2.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3. навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми здобуття освіти містить завдання до кожної теми.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4. навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Студенти заочної форми здобуття освіти виконують індивідуальні завдання у формі рефератів-оглядів.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Завдання з самостійної роботи виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- виконання ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у таких формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

Структура екзаменаційного білету включає 2 теоретичних питання і 10 тестових завдань.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарухування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рисунку 6.1.

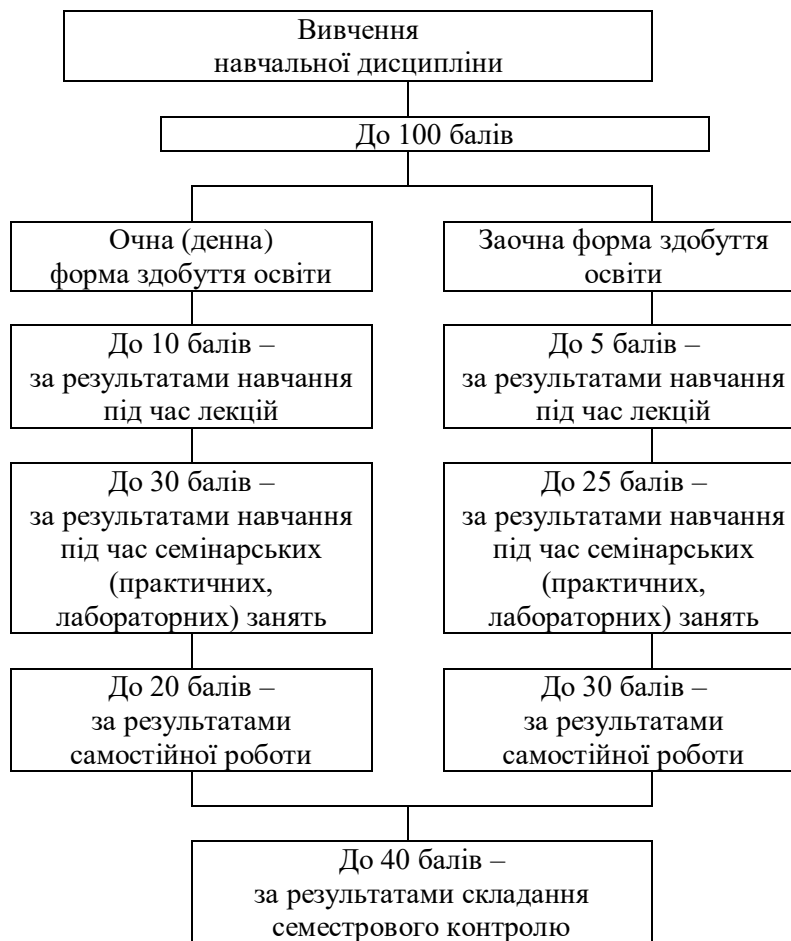

Рисунок 6.1 Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань, визначається в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Нормативно-правові акти

1. Деякі питання державного фонду регіонального розвитку: Постанова Кабінету Міністрів від 13 серпня 2025 р. № 971 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971-2025-%D0%BF#Text>.

2. Деякі питання розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 року № 817 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/817-2023-%D0%BF#Text>.

3. Деякі питання проведення моніторингу та оцінювання державної регіональної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 березня 2024 року № 305 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2024-%D0%BF#n124>.

4. Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 року № 816 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816-2023-%D0%BF#Text>.

5. Про безперервність функціонування представницьких органів місцевого самоврядування (сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад, сільських, селищних, міських голів) в Україні в умовах збройної агресії російської федерації:

Постанова Верховної Ради України від 8 жовтня 2025 р. № 4621-IX // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4621-20#Text>.

6. Про внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 року № 940 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/940-2024-%D0%BF#Text>.

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій: Закон України від 9 липня 2022 року № 2389-IX // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>.

8. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лютого 2015 року № 156-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>.

9. Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021–2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 408 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2021-%D0%BF#Text>.

10. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.

11. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад: наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 21.12.2022 року № 265 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265914-22#Text>.

12. Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 липня 2023 року № 731 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-2023-%D0%BF#Text>.

13. Про затвердження Порядку формування Концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади: Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 22.09.2022 року № 172 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1421-22#Text>.

14. Про Конгрес місцевих та регіональних влад при Президентові України: Указ Президента України від 25 лютого 2021 року № 73/2021 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/73/2021#Text>.

15. Про міжнародне територіальне співробітництво України: Закон України від 24 квітня 2024 року № 3668-IX // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3668-20#Text>.

16. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

17. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>.

18. Про невідкладні заходи щодо забезпечення економічного зростання, стимулювання розвитку регіонів та запобігання корупції: Указ Президента України від 20 вересня 2019 року № 713/2019 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/713/2019#Text>.

19. Про Раду соціального розвитку регіонів: Указ Президента України від 30 вересня 2020 року № 415/2020 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/415/2020#Text>.

20. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 квітня 2021 року «Про заходи державної регіональної політики на підтримку децентралізації влади»: Указ Президента України від 29 квітня 2021 року № 180/2021 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/180/2021#n5>.

21. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20 березня 2018 року № 2354-VIII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>.
22. Про схвалення Плану України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 березня 2024 року № 244-р // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2024-%D1%80#Text>.
23. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2030 року № 722/2019 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

7.2. Основні джерела

24. Адміністративне управління територіальними громадами: навчальний посібник / В.М. Бабаєв та кол. авт.; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2022. 292 с. URL: <https://surl.li/ihmzfp>.
25. Адміністративно-територіальний устрій України: методологічні основи та практика реформування: монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України»; наук. ред. В.С. Кравців. Львів, 2016. 264 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p201605011.pdf>.
26. Берданова О., Вакулєнко В. Стратегічне планування місцевого розвитку: практичний посібник / Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. Київ: ТОВ «Софія-А», 2012. 88 с. URL: http://despro.org.ua/media/articles/04_book_berdanova_vakulenko_strateg_chne_planuvann.pdf.
27. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад: навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Асоціація міст України. Київ: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 256 с. URL: <https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/1plangrweb.pdf>.
28. Вахович І.М., Табалова О.Є. Регіональні асиметрії сталого розвитку України: діагностика та механізми вирівнювання: монографія. Луцьк: Волиньполіграф, 2012. 343 с. URL: <https://surl.li/qqngsn>.
29. Виклики та пріоритети управління активами територіальних громад в умовах війни: наук.-аналіт. доп. / наук. ред. І.З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 79 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20220034.pdf>.
30. Децентралізація в Україні та її вплив на соціально-економічний розвиток територій: методичні підходи та результати оцінювання: наукова доповідь / ред. І.З. Сторонянська. Львів: ІРД НАНУ, 2018. 144 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20180705.pdf>.
31. Економіка регіонів України в умовах війни: ризики та напрямки забезпечення стійкості: науково-аналітичне видання / наук. ред. І.З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 70 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20220033.pdf>.
32. Зверяков М.І., Кухарська Н.О., Клевцевич Н.А., Шараг О.С. Стратегування регіонального розвитку: теорія, методологія, концепція: монографія / Одеський національний економічний університет МОН України. Одеса: Атлант ВОІ СОІУ, 2019. 241 с.
33. Інструменти регіонального розвитку в Україні: навчальний посібник / О.В. Берданова та ін.; за ред. В.М. Вакулєнка, О.В. Берданової. Київ: НАДУ, 2013. 286 с. URL: https://goodpro.zp.ua/sites/default/files/doc/instrumenty_reg_rozvitku_web.pdf.
34. Інструменти розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади: науково-прикладне видання / за заг. ред. В.М. Олуйка. Київ: Ваіте, 2017. 432 с. URL: <https://decentralization.ua/uploads/library/file/51/Kniiga.pdf>.
35. Європейські стратегії для місцевих громад України та Молдови: досвід країн Вишеградської четвірки: методичний посібник / Р. Шарлея, А.В. Кавунець, О.М. Безпалько, М. Москалу, А.І. Ланова. Київ, 2018. 76 с. URL: <https://surl.li/xwpmwz>.
36. Мезенцев К.В., Підгрушній Г.П., Мезенцева Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: монографія. Київ: ДП «Прінт Сервіс», 2014. 132 с. URL: https://www.geokyiv.org/pdf/Reg_development_in_Ukraine.pdf.

37. Механізми реалізації регіональної політики: оцінка ефективності та напрями удосконалення: монографія / наук. ред. С.Л. Шульц; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». Львів, 2018. 205 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20180102.pdf>.
38. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні / М. Лендзел, Б. Винницький, Ю. Ратейчак. Київ: В-во «К.І.С.», 2007. 120 с. URL: https://regionet.org.ua/files/Strategy_monitoring_CIDA_2007_ua.pdf.
39. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року: затв. Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року. <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennya-nashoho-svitu-poryadok-dennyu-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku>
40. Планування розвитку територіальної громади: навчально-методичний посібник для вивчення дисципліни здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання, спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» / Держ. біотехн. ун-т; авт.-уклад.: О.О. Гуторова, Г.П. Пасемко, О.М. Таран. Харків, 2024. 306 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/57905/1/NMP_Terytorial_ni%20_hromady_24.pdf.
41. Посібник з моніторингу та оцінювання програм регіонального розвитку / М. Лендзел, Б. Винницький, Ю. Ратейчак, І. Санжаровський; за ред. І. Санжаровського, Ю. Полянського. Київ: К.І.С., 2007. 80 с. URL: https://www.ipas.org.ua/images/doc/Library/Books/handbook_on_monitoring_and_evaluation_2007_ukr.pdf
42. Регіональне управління: навчальний посібник / М.М. Іжа, Л.Л. Приходченко, С.Є. Саханенко та ін.; за заг. ред. Л.Л. Приходченко. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2020. 652 с. URL: http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/obl_ru_navpos.pdf.
43. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи (збірник нормативно-правових актів і науково-аналітичних матеріалів з питань регіонального розвитку та просторового планування) / В.С. Куйбіда, В.А. Негода, В.В. Толкованов. Київ: Видавництво «Крамар», 2009, 170 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi36/0030483.pdf>.
44. Регіонально-просторові економічні системи України: методологія і сучасна практика формування: монографія / Л.Г. Чернюк, М.І. Фащевський, Т.В. Пепа, Т.М. Качала та ін. Київ: РВПСУ НАН України; Черкаси: ЧДТУ, 2011. 423 с.
45. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навчальний посібник / Г.А. Борщ, В.М. Вакулєнко, Н.М. Гринчук, Ю.Ф. Дехтяренко, О.С. Ігнатенко, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук, В.В. Юзефович. Київ, 2017. 107 с. URL: <https://hromady.org/wp-content/uploads/2019/05/Ресурсне-забезпечення-ОТГ.pdf>.
46. Розвиток професійно-технічної освіти регіону на засадах публічно-приватного партнерства / наук. ред. І.З. Сторонянська, Т.Г. Васильців. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», 2022. 75 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20220031.pdf>.
47. Романюк С.А. Розвиток регіонів у відкритій економіці: теорія, політика, практика: монографія. Київ: Нац. акад. держ. управл. при Президентові України, 2013. 408 с.
48. Синергія програм транскордонного співробітництва та стратегій регіонального розвитку в Україні / упоряд. Є. Романенко. Чернігів: Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень, 2018. 92 с.
49. Сментина Н.В., Фіалковська А.А. Стратегічне планування місцевого розвитку: навчальний посібник. Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2019. 244 с. URL: <https://surl.li/rjwchy>.
50. Стале ендегенне зростання регіонів України в умовах децентралізації: монографія / ред. І.З. Сторонянська. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», 2019. 501 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20190009.pdf>.
51. Сторонянська І., Прокопюк А. Структурні дисбаланси розвитку економіки регіонів: порівняльний аналіз України та Польщі: монографія. Львів-Білосток, 2018. 328 с.
52. Стратегічне оцінювання функціональних типів територій: потенціал та ризики розвитку: наук.-аналіт. доп. / наук. ред. І.З. Сторонянська. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», 2021. 137 с.

53. Теорія та практика регіонального розвитку: колективна монографія / за заг. ред. К.Ф. Ковальчука, Л.М. Савчук. Дніпро: Герда, 2016. 584 с. URL: <https://salo.li/2666A31>.
54. Територіальна громада: управління розвитком: кол. моногр. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр.; С.І. Чернов, Ю.О. Куц, О.В. Безуглий та ін.; за заг. ред. Ю.О. Куца. Харків: Константа, 2013. 540 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/858>.
55. Територіальний розвиток і регіональна політика. Стимулювання розвитку регіонів на засадах смарт-спеціалізації: бар'єри та механізми імплементації: наукова доповідь / наук. ред. д. е. н., проф. І.З. Сторонянська. Львів: ІРД НАНУ. 2021. 155 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20210034.pdf>.
56. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія / за ред. В.С. Кравціва, І.З. Сторонянської. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України, 2020. 531 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20200001.pdf>.
57. Ткачук А., Кашевський В., Мавко П. Стратегічне планування у громаді (навчальний модуль). Київ: ІКЦ «Легальний статус», 2016. 96 с. URL: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/Strategichne-planuvannya.pdf>.
58. Транскордонне співробітництво як інструмент місцевого та регіонального розвитку: аналітична доповідь / В.В. Химинець, А.А. Головка, О.І. Мірус. Київ: НІСД, 2021. 47 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/analytrep_13_2021.pdf.
59. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі: навчальний посібник / О.В. Берданова, В.М. Вакуленко, Н.М. Гринчук, В.С. Колтун, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук. Київ, 2017. 129 с. URL: <https://hromady.org/wp-content/uploads/2018/04/Управління-розвитком-ОТГ.pdf>.
60. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти: монографія / С.М. Серьогін, Ю.П. Шаров, Є.І. Бородін, Н.Т. Гончарук та ін.; за заг. та наук. ред. С.М. Серьогіна, Ю.П. Шарова. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2016. 276 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/Monograph/Strategic_development_2016.pdf.
61. Функціональні типи територій як об'єкт державної регіональної політики: методологія ідентифікації та інструментарій стимулювання розвитку: монографія; наук. ред. І.З. Сторонянська / ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України». Львів, 2022. 494 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20220007.pdf>.

7.3. Допоміжні джерела

1. Акіліна О.В., Панченко А.Г. Актуалітети регіональної політики в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2152>.
2. Акіліна О.В., Панченко А.Г. Формування регіональної політики в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 7. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2120>.
3. Акіліна О.В., Яковенко І.В., Гузун О.В. Концептуальні підходи до побудови моделі післявоєнного розвитку регіонів. *Ефективна економіка*. 2022. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_11_53.
4. Андрусак Н.О., Осіпова А.А. Алгоритми дослідження еколого-економічної конкурентоспроможності регіонів. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2024. Вип. 104 (2). С. 46–52. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/zhpumus_2024_104\(2\)_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/zhpumus_2024_104(2)_7).
5. Андрусак Н.О. Пріоритети забезпечення еколого-економічної конкурентоспроможності регіонів. *Modern economics*. 2019. № 16. С. 6–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2019_16_3.
6. Антонова Л.В., Івашова Л.М., Антонов А.В. Проблеми децентралізації та розвитку територіальних громад в Україні: соціальні аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 17. С. 87–95. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/2046/2070>.

7. Бабець І.Г. Зовнішньоторговельна безпека регіонів України: внутрішні та зовнішні загрози в умовах воєнного стану. *Регіональна економіка*. 2022. № 2. С. 101–110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gegek_2022_2_13.
8. Бабець І.Г. Напрями зниження загроз зовнішньоторговельній безпеці регіонів України. *Регіональна економіка*. 2023. № 2. С. 50–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gegek_2023_2_7.
9. Бабець І.Г. Теоретико-методологічні засади дослідження впливу зовнішньоекономічних чинників на економічну безпеку регіонів України. *Проблеми економіки*. 2021. № 4. С. 85–91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2021_4_11.
10. Бабець І.Г. Удосконалення управління сталим розвитком регіонів України на основі європейського досвіду формування агломерацій. *Регіональна економіка*. 2024. № 4. С. 120–129. URL: http://re.gov.ua/re202404/re202404_120_BabetsIH.pdf.
11. Бакушев І., Гоцинська Д., Мартиняк І. Прикладні аспекти євроінтеграційного розвитку регіонів України. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2019. Вип. 2 (21). С. 235–245. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19bivrru.pdf>.
12. Баланюк І., Іваночко Б. Інвестиційне забезпечення соціально-економічного розвитку територіальних громад. *Аграрна економіка*. 2023. Том 16. № 1–2. С. 91–98. URL: http://agrarianeconomy.lnau.edu.ua/images/docs/ae_2023_16_1-2/AE-16_1-2_10.pdf.
13. Богуславська С.І., Овсюк Н.В. Стратегія ресурсного забезпечення сталого розвитку регіону. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління»*. 2019. Т. 30 (69). № 5 (1). С. 154–158. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2019_30\(69\)_5\(1\)_29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2019_30(69)_5(1)_29).
14. Божкова В.В., Есманов О.М. Удосконалення класифікації стратегій регіонального розвитку. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2023. № 2 (278). С. 5–12. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/VisnikSNU/article/view/671/640>.
15. Борисенко Ю.В. Мережа агенцій місцевого розвитку: моделі формування та функціонування. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2017. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2017_2_16.
16. Брич В.Я., Пуцентейло П.Р., Костецький Я.І., Гунько С.І. Смарт-спеціалізація як драйвер системи інноваційного регіонального розвитку. *Інноваційна економіка*. 2022. № 1 (90). С. 141–151. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/902/981>.
17. Бутко М.П., Петровська А.С. Методичні підходи до екологізації просторового розвитку в умовах децентралізації владних повноважень. *Регіональна економіка*. 2018. № 4 (90). С. 74–84. URL: http://re.gov.ua/doi/re2018.04.074_u.php.
18. Бутко М.П., Харченко Ю.П. Методологічне стратегізування регіонального розвитку в умовах модернізації інституціонального базису української держави. *Регіональна економіка*. 2020. № 4 (98). С. 13–23. URL: https://re.gov.ua/re202004/re202004_013_ButkoMP,KharchenkoYuP.pdf.
19. Бухаріна Л.М. Процес управління і самоорганізації регіональних соціально-економічних систем. *Економічний нобелівський вісник*. 2014. № 1. С. 59–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmef_2014_1_11.
20. Варналій З.С., Шевченко О.В. Методологічний підхід до розроблення концептуальних засад щодо стратегічного регулювання диспропорцій розвитку регіонів. *Регіональна економіка*. 2021. № 3 (101). С. 5–14. URL: https://re.gov.ua/re202103/re202103_005_VarnaliyZS,ShevchenkoOV.pdf.
21. Возняк Г.В., Коваль В.М. Видатки місцевих бюджетів через призму війни в Україні. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2022. Вип. 2. С. 9–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2022_2_4.
22. Возняк Г.В., Коваль В.М. Криза як форма прояву фінансової нестабільності: сутність та наслідки для місцевого економічного розвитку. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2022. № 4. С. 71–78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2022_4_10.
23. Возняк Г.В., Коваль В.М. Механізми зміцнення фінансової самодостатності територіальних громад в умовах нестабільності: практичні аспекти. *Економічний часопис*

Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2023. № 1. С. 61–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2023_1_9.

24. Возняк Г.В., Патицька Х.О. Бюджетні детермінанти забезпечення стійкості територіальних громад: воєнна адаптація та орієнтири повоєнного відновлення. *Фінанси України*. 2023. № 8. С. 81–96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2023_8_6.

25. Возняк Г.В. Підприємницькі активи територіальних громад в умовах війни: нові виклики та проблеми управління. *Фінанси України*. 2022. № 3. С. 38–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2022_3_6.

26. Возняк Г.В. Підприємницькі активи територіальних громад: теоретико-концептуальні аспекти управління. *Регіональна економіка*. 2022. № 1. С. 5–13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2022_1_3.

27. Возняк Г.В. Регіональний розвиток: сутність і методологічна основа. *Регіональна економіка*. 2015. № 3. С. 34–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2015_3_6.

28. Возняк Г.В., Сороковий Д.О. Виклики та орієнтири відновлення економічного зростання регіонів України. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2972/2890>.

29. Возняк Г.В. Сучасні теорії та парадигми регіонального розвитку: практичний вимір для України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. С. 671–677. URL: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/138.pdf>.

30. Возняк Г.В. Теоретико-методологічні аспекти формування моделі смарт-спеціалізації регіонів України. *Регіональна економіка*. 2021. № 2. С. 27–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2021_2_5.

31. Войтик О.Є., Мазій Н.Г. Державне управління регіональним розвитком: моделі та особливості запровадження. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 4. С. 69–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2018_4_7.

32. Волинчук Ю.В. Синергетичний ефект сталого розвитку регіонів. *Фінансовий простір*. 2012. № 3 (7). С. 66–70. URL: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/index.php/fp/article/view/128/123>.

33. Волкова Н.В. Транскордонне співробітництво України з країнами ЄС в умовах російсько-української війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2257/2180>.

34. Волосюк М.В., Сіренко І.В. Економічна безпека територіальної громади в системі забезпечення її сталого розвитку. *Економіка та держава*. 2021. № 6. С. 105–109. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2021/19.pdf.

35. Гібадуллін О.В., Дунаєв І.В., Громов С.О. Складові системи промислового відновлення регіонів в умовах воєнного стану в Україні. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Соціальні та поведінкові науки». Серія «Управління та адміністрування»*. 2024. Вип. 28. С. 174–205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vispdoso_2024_28_13.

36. Глинський Н. Імплементация маркетингового інструментарію в процес стратегічного управління місцевим розвитком. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3015/2937>.

37. Глинський Н. Характеристика поняття «місцевий розвиток» через призму трансформації національного господарства України. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1295/1249>.

38. Головня О.М., Потапов В.П. Транскордонне співробітництво сільських територій у контексті конвергенційно-інтеграційних процесів. *Проблеми економіки*. 2022. № 2. С. 76–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2022_2_10.

39. Гринчишин І. Соціально-економічна диференціація територіальних громад в контексті формування нової парадигми регіонального розвитку. *Економіка та суспільство*. 2020. Вип. 22. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/79/74>.

40. Гринчук Ю.С., Коваль Н.В. Нормативно-правове забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 5. С. 9–15. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2019/4.pdf.

41. Гришко В., Шарий Г. Європейський досвід формування стратегії управління економічним розвитком регіону. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 64. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4313/4239>.
42. Грищенко І.М. Зарубіжний досвід управління регіональним розвитком. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 5. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1245>.
43. Давимука С.А., Куйбіда В.С., Федулова Л.І. Тенденції розвитку нової регіональної політики країн-членів Європейського Союзу. *Регіональна економіка*. 2019. № 1. С. 76–87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2019_1_11.
44. Давимука С.А., Федулова Л.І. Цифрова трансформація регіонів України. *Регіональна економіка*. 2018. № 4. С. 110–121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2018_4_14.
45. Дармограй В.І., Жученко А.М. Проблеми інформаційного забезпечення при формуванні стратегії стійкого розвитку регіону. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 12 (2). С. 51–55. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_12\(2\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_12(2)_10).
46. Демченко О.П. Фінансові інструменти розвитку територіальних громад. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 27. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/414/401>.
47. Денисенко М.П., Бреус С.В. Зарубіжний досвід регіонально-адміністративного управління та можливості його імплементації в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 5. С. 56–60. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2021/11.pdf.
48. Дерун Т.М., Кочерга О.П. Цілі сталого розвитку в системі стратегічного планування розвитку територіальних громад. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 4. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/4_2021/36.pdf.
49. Диганова А.Ю. Теоретико-методологічні аспекти визначення сутності поняття «регіональна політика». *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Державне управління»*. 2018. Том 29 (68). № 2. С. 6-13. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/2_2018/4.pdf.
50. Діденко Є., Цалко Т., Кирилко Н. Дослідження стану стратегічного потенціалу як визначальна вимога ефективного регіонального управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 4. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=2044>.
51. Діденко О.Г., Мірошніченко А.І. Формування ефективної регіональної політики в Україні. *Економіка і регіон*. 2023. № 3 (90). С. 21–25. URL: <https://journals.nupr.edu.ua/eir/article/view/3024/2422>.
52. Дубницький В.І., Комірна В.В., Анжела І.П. Стратегія розвитку соціальної інфраструктури регіону: модель, закономірності, аргументи, актуальність, результат. *Соціальна економіка*. 2016. № 1. С. 30–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2016_1_6.
53. Дунаєв І.В. Проектування комплексного механізму модернізації публічної регіональної економічної політики. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 3. С. 73–83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2017_3_13.
54. Жаліло Я.А. Інституційні механізми активізації синергії транскордонної співпраці на кордоні Україна – ЄС. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2021. Вип. 37. С. 43–49. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/38_2021ua/7.pdf.
55. Жаліло Я.А. Пріоритет «згуртована країна» у вимірах регіональних стратегій. Київ: УНЦПД, 2020. 32 с. URL: <http://www.ucipr.org.ua/publicdocs/Regioplatt.pdf>.
56. Жаліло Я., Снігова О. Щодо інституційних засад стратегування регіонального розвитку в Україні. *Стратегія розвитку України*. 2018. № 1. С. 18–22. <https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/13996>.
57. Жидков К.С. Створення сталих сусідств як чинник місцевого розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 22. С. 115–120. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/investplan/article/view/806/814>.
58. Забарна Е.М. Територіальні громади в європейському транскордонному просторі. *Економічний форум*. 2020. № 3. С. 3–9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2020_3_3.

59. Запухляк В.З. Глобальна регіоналізація у формуванні нового світового економічного порядку. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 5. С. 159–164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2018_5_27.
60. Захарченко В.І. Генеза та основні напрями регіональної політики країн Євросоюзу (в контексті досвіду для України). *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2020. № 1. С. 11–20. URL: <https://economics.net.ua/ejoru/2020/No1/11.pdf>.
61. Захарченко В.І. Зміни в регіональній політиці України як відповідь на виклики війни та потреби відновлення від її наслідків. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2025. № 1 (31). С. 17–31. URL: <https://economics.net.ua/ejoru/2025/No1/17.pdf>.
62. Захарченко В.І. Суперпозиція основних напрямів нової регіональної політики України та розвинених країн (у контексті використання зарубіжного досвіду). *Економічний форум*. 2020. № 1. С. 13–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2020_1_5.
63. Заяць О.І. Прикордонне співробітництво як передумова розвитку міжнародної економічної конвергенції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2019. Вип. 24. Ч. 2. С. 21–26. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/24_2_2019ua/6.pdf.
64. Зелінська О.З. Механізм активізації зовнішньоекономічної діяльності регіону в умовах євро регіонального співробітництва. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1808/1744>.
65. Іванов Ю.Б., Іванова О.Ю., Лаптев В.І. Методичний підхід до ідентифікації проблем функціонування територіальних громад в умовах нестабільності. *Проблеми економіки*. 2022. № 1 (51). С. 51–58. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2022-1_0-pages-51_58.pdf.
66. Іванов Ю.Б., Іванова О.Ю. Методичний підхід до вибору напрямів просторового розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації та воєнного стану. *Бізнес Інформ*. 2022. № 7. С. 67–73. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2022-7_0-pages-67_73.pdf.
67. Качмарський Є.І. Регіональна політика в умовах військового стану в Україні. *Політичне життя*. 2023. Вип. 4. С. 37–43. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/14876>.
68. Качмарський Є.І. Регіональна політика України: європейський досвід та вітчизняні реалії. *Modern economics*. 2024. № 44. С. 69–73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2024_44_13.
69. Качмарський Є.І. Сучасні тенденції в управлінні регіональним розвитком в Україні. *Політологічний вісник*. 2023. Вип. 90. С. 326–339. URL: <https://www.zpv.knu.ua/index.php/pb/article/view/186/166>.
70. Качний О.С. Стратегічне планування як один із найсучасніших методів державного управління регіональним соціально-економічним розвитком. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/23.pdf.
71. Кизим М.О., Белікова Н.В., Беккер М.Л. Аналіз сучасної практики розробки стратегій регіонального розвитку в Україні на основі проблемно-орієнтованого підходу. *Бізнес Інформ*. 2020. № 8. С. 88–95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_8_13.
72. Кіш Г., Світлинець О. Компонентний аналіз стратегічного планування розвитку регіону. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 34. С. 34–47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1023/981>.
73. Кльоба Т.Л. Суть та значення ендогенно-орієнтованого розвитку регіонів. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр.* 2018. Вип. 1 (129). С. 46–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2018_1_10.
74. Кобеля З.І., Тодорюк С.І., Матійчик О.Д. Соціально-економічний розвиток регіонів та його вплив на регіональні відмінності. *Ефективна економіка*. 2024. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_3_65.
75. Коваль О.М., Шинкарьов А.М. Організаційно-економічні механізми місцевого розвитку та формування місцевих бюджетів у країнах з розвиненими ринковими відносинами: досвід для України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2021. № 6. С. 89–97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2021_6_12.

76. Ковальов В.Г. Децентралізація та транскордонне співробітництво: організаційно-правові засади. *Право та державне управління*. 2020. № 1. Т. 2. С. 245–251. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2020/tom_2/40.pdf.
77. Колобердянюк І.І., Баклаженко Ю.В. Участь України в програмах транскордонного співробітництва. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 17. С. 34–37. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/17_2018/07.pdf.
78. Копич Р.І. Синергія прикордонних регіонів України і Польщі. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2024. № 76. С. 80–87. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1537/1448>.
79. Корнага О.І., Гарафонова О.І. Цифрові технології у стратегічному плануванні регіонального розвитку. *Економічний простір*. 2025. № 199. С. 214–219. URL: <https://surl.li/pmbbras>.
80. Корнелюк О.А., Завадська Ю.І., Чапко Р.В. Форми реалізації транскордонного співробітництва в Європейському Союзі. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3–4. С. 12–18. URL: <http://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/763>.
81. Корнелюк О., Матюшок В. Транскордонне співробітництво регіонів України в контексті розвитку міжнародної економічної інтеграції. *Підприємництво та інновації*. 2021. Вип. 20. С. 18–24. URL: <http://www.ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/453/440>.
82. Корнелюк О.А. Стратегічні напрями активізації транскордонного співробітництва міських поселень в умовах євроінтеграції. *Інтелект XXI*. 2019. № 3. С. 9–15. URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2019/2019_3/1.pdf.
83. Корнієвський С.В. Вплив регіональної конкуренції та міжрегіональної інтеграції на формування політики регіонального розвитку. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 4 (27). С. 86–93. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/4243>.
84. Корнієвський С.В. Методологія публічного управління з дослідження політики регіонального розвитку. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2021. Вип. 1. С. 6–15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2021_1_3.
85. Корнієвський С. Синергетичне поєднання різних вимірів інтегрованості у формуванні політики регіонального розвитку в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2021. Том 9. № 1. С. 81–90. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/855/832>.
86. Кудин С.І., Федик М.В. Державна політика у сфері смарт-спеціалізації регіонів. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1538/1479>.
87. Курило Д.С. Підходи до формування системи критеріїв та індикаторів сталого розвитку регіонів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 4. С. 275–279. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/investplan/article/view/5739/5797>.
88. Куриляк М.Ю. Еволюція концепції «Європи регіонів» у рамках регіональної політики ЄС. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 2 (52). С. 60–67. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/140685>.
89. Кухарська Н. Закордонний досвід стратегічного планування регіонального розвитку. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 1 (1). С. 118–125. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2020_30_1\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2020_30_1(1)_16).
90. Лелеченко А.П. Економічна складова сталого розвитку регіону: пріоритети та шляхи забезпечення. *Менеджер*. 2020. № 1. С. 173–184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzhm_2020_1_14.
91. Лелеченко А.П. Засадничі основи регіональної політики збалансованого розвитку: історія виникнення та базові документи. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2018_11_17.
92. Лелеченко А.П. Підходи щодо формування регіональної політики сталого розвитку в країнах Європейського Союзу. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2019_12_16.
93. Лелеченко А.П. Регіональна політика як науково-прикладний феномен. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13–14. С. 92–96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2020_13-14_16.

94. Лелеченко А.П. Роль місцевих органів влади в забезпеченні управління сталим розвитком регіону. *Держава та регіони. Серія «Державне управління»*. 2020. № 2. С. 111–117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drdu_2020_2_20.
95. Линдюк А.О. Маркетинг територіальних громад як інструмент їх розвитку. *Інтелект XXI*. 2021. № 5. С. 77–80. URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2021/2021_5/18.pdf.
96. Ліба Н.С. Систематизація теорій регіонального розвитку в еволюційному порядку. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»*. 2016. Вип. 2 (26). С. 137–142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2016_2_25.
97. Ліщинський І.О. Новий міський регіоналізм як сучасна парадигма регіональної економіки. *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 6 (49). С. 14–18. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2018/49_2018/4.pdf.
98. Ліщинський І.О. Парадигма просторової організації локального економічного розвитку. *Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Серія «Економіка»*. 2018. Т. 23. Вип. 6 (71). С. 13–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2018_23_6_4.
99. Ліщинський І.О. Сучасна теорія регіонального зростання та розвитку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2018. Вип. 34. С. 58–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2018_34_11.
100. Луцків О.М. Інноваційний розвиток регіонів України: тенденції, проблеми та перспективи. *Економічний форум*. 2016. № 2. С. 121–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2016_2_20.
101. Луцків О.М., Попадинець Н.М. Проблеми інституційно-організаційного забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку в регіоні. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2019. Вип. 1. С. 33–37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2019_1_9.
102. Луцків О.М. Програмно-цільовий підхід до управління регіональним розвитком. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 1. С. 33–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2018_1_8.
103. Луцків О.М. Фінансова інклюзія як драйвер економічного зростання регіонів України. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 6. С. 105–111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2020_6_15.
104. Манаєнко І.М., Голюк В.Я. Планування просторового розвитку регіону: складові та оцінка. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 64. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4270/4195>.
105. Матвеєва О.Ю. Європейська парадигма сталого розвитку територіальних громад: досвід для України. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія «Державне управління»*. 2021. № 1. С. 148–157. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2021_1_22.
106. Матвеєва О.Ю. Імперативи сталого розвитку територіальних громад та його загальнотеоретичні засади. *Ефективність державного управління*. 2017. Вип. 1. С. 224–232. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2017_1_28.
107. Матвеєва О.Ю., Мунько А.Ю. Упровадження концепції розумного міста у процеси цифрової трансформації України заради сталого розвитку. *Науковий вісник: державне управління*. 2023. № 1. С. 138–162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nauvisdu_2023_1_11.
108. Мельник А. Маркетингові технології в публічному управлінні територіальною громадою: проблеми імплементації. *Вісник економіки*. 2024. № 3. С. 24–44. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/53591/1/Мельник%20А..PDF>.
109. Мельник М.І., Залуцький І.Р. Проблемні аспекти інституційно-правового забезпечення розвитку агломерацій як об'єкта регіональної політики. *Регіональна економіка*. 2024. № 1. С. 34–48. URL: http://www.re.gov.ua/re202401/re202401_034_MelnykMI,ZalutskyIR.pdf.
110. Мовчанюк А.В. Публічне управління як стратегічний інструмент для забезпечення сталого розвитку територій. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3593/3524>.

111. Монастирський Г., Волосюк М. Інституційні дисбаланси моделі управління розвитком території. *Вісник економіки*. 2021. Вип. 4. С. 23–37. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.04.023>.
112. Невмержицька С.М., Цалко Т.Р., Бреус С.В., Бондаренко С.М. Стратегічне планування розвитку територій. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 3. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1992>.
113. Нижник О.М. Стратегічний регіональний розвиток: концептуалізація поняття. *Державне управління: теорія та практика*. 2016. № 1. С. 127–140. URL: http://www.e-ratr.academy.gov.ua/2016_1/13.pdf.
114. Носирев О.О. Нівелювання диспропорцій економічного та промислового розвитку регіонів України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2020. Вип. 33. Ч. 1. С. 124–129. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/33_1_2020ua/24.pdf.
115. Овдій Я.П., Матвеева О.Ю. Управління процесами сталого розвитку міст України крізь призму стратегічних пріоритетів європейського зеленого курсу. *Демократичне врядування*. 2021. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2021_1_10.
116. Окуньовська Ю.В. Транскордонне співробітництво з Україною в умовах війни. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія «Політичні науки»*. 2022. Том 7. С. 70–74. URL: <https://salo.li/9A20351>.
117. Олексюк Г.В., Попадинець Н.М., Самотій Н.С. Управління територіальними громадами на засадах територіального маркетингу: теоретико-методологічні аспекти. *Регіональна економіка*. 2021. № 3. С. 15–27. URL: http://re.gov.ua/re202103/re202103_015_OleksyukHV,PopadynetsNM,SamotiyNS.pdf.
118. Омеляненко В.А., Омеляненко О.М., Артюхова Н.О. Маркетинг цифрових інновацій у контексті сталого розвитку регіону. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 72–77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2021_4_14.
119. Павліха Н.В., Корнелюк О.А. Активізація транскордонного співробітництва міських поселень: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 212 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18484/3/transkordon.pdf>.
120. Панкова Л.І. Смарт-спеціалізація як сучасний напрям розвитку економіки регіонів України. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 1 (223). С. 73–83. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2021/07/1.20._topic_Pankova-L.I..pdf.
121. Панчишин Т.В., Вдовин М.Л. Компоненти сталого розвитку територіальних громад та регіонів в умовах суспільно-політичних викликів. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2379/2300>.
122. Панчук Р.М. Транскордонне співробітництво України з Балто-Чорноморськими сусідами у форматі євро регіонів. *Політикус*. 2020. Вип. 3. С. 130–138. URL: <http://dSPACE.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/9502/1/Panchuk%20R.%20M..pdf>.
123. Папоян А.М. Маркетинг територіальних громад як ключовий інструмент у формуванні стратегії їх розвитку. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Соціальні та поведінкові науки; Управління та адміністрування»*. 2024. Вип. 28 (57). С. 259–271. URL: <https://salo.li/32b65b2>.
124. Пархомчук О.С., Коппель О.А. Транскордонне співробітництво та міжнародні відносини в Європі. *Політикус*. 2024. Вип. 2. С. 170–173. URL: http://politicus.od.ua/2_2024/28.pdf.
125. Пастух К. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. *Науковий вісник Серія «Державне управління»*. 2021. № 1 (7). URL: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/150/144>.
126. Патицька Х.О. Соціальний капітал як чинник сталого розвитку територіальних громад: поведінковий аспект. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2022. Вип. 1 (153). С. 10–15. URL: [https://ird.gov.ua/sep/sep20221\(153\)/sep20221\(153\)_010_PatytskaH.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20221(153)/sep20221(153)_010_PatytskaH.pdf).
127. Петренко К.В., Скоробогатова Н.С., Іванова Т.В. Інструменти Індустрії 5.0 в управлінні громадами. *Економічний вісник Національного технічного університету України*

- «Київський політехнічний інститут». 2023. № 26. С. 135–142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukri_2023_26_24.
128. Пилипенко В.В., Гриценко О.О., Шкондик К.М. Основні напрями соціально-економічного розвитку територіальних громад з точки зору їх мешканців. *Інтернаука. Серія «Економічні науки»*. 2022. № 1. С. 68–73. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16469064946895.pdf>.
129. Плахотнюк В.В. Соціально-економічний розвиток регіонів України: виклики та стратегічні перспективи. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 70. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5427/5371>.
130. Плахотнюк В.В. Теоретичні основи забезпечення фінансової самостійності регіонів. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3102/3026>.
131. Подлужна Н.О., Долга В.С. Формування державної регіональної політики: досвід країн «Великої сімки». *Бізнес Інформ*. 2021. № 11. С. 49–58. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-11_0-pages-49_58.pdf.
132. Полторак А.С. Організація соціально-економічного розвитку територіальних громад. *Modern Economics*. 2020. № 33. С. 88–98. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/33-2022/poltorak.pdf>.
133. Попадинець Н.М., Олексюк Г.В. Агломераційні процеси та інклюзивний розвиток: стратегування і смарт-підхід. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 3. С. 190–197. URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/ujae_2024_r03_a33.pdf
134. Проданик В.М., Шинкарьов А.М. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: організаційно-правові механізми. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2021. № 3. С. 158–166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2021_3_17.
135. Прокопчук О., Ковальчук О., Усик Т. Європейська політика згуртування: концептуальні засади, імперативи для України. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-1>.
136. Прокопчук А. Регіон як категорія просторового розвитку. *Економіка та суспільство*. 2016. Вип. 5. С. 275–279. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/5_ukr/50.pdf.
137. Рудик О.А. Соціально-економічний розвиток територіальних громад: зарубіжний досвід. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2019. Вип. 36. С. 93–96. URL: <https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/607/603>.
138. Савчин І.З. Вплив бар'єрів на диспропорційний розвиток регіонів: огляд і аналіз. *Бізнес Інформ*. 2021. № 4. С. 82–90. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-4_0-pages-82_90.pdf.
139. Савчин І.З. Концепції та теорії регіонального розвитку в контексті взаємовідносин «регіон-країна». *Український журнал прикладної економіки*. 2016. Том 1. № 4. С. 101–108. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/16618/1/12.pdf>.
140. Савчин І.З. Окреслення шляхів підвищення аналізування ефективності методики формування політики економічного розвитку регіонів. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2019. № 2. С. 146–151. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_2_27.
141. Савчин І.З., Перепелюкова О.В. Міжнародний досвід регулювання конвергенції регіонального розвитку. *Бізнес Інформ*. 2024. № 5. С. 43–49. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-5_0-pages-43_49.pdf.
142. Савчин І.З. Умови й інструменти підвищення ефективності політики економічного розвитку регіонів. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 40. С. 166–171. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_40_32.
143. Савчин І.З., Царева О.С. Кореляція основних показників економічного розвитку регіонів. *Бізнес Інформ*. 2021. № 6. С. 90–99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_6_14.
144. Савчин І.З., Царева О.С. Огляд інтернет-комунікацій як одного з аспектів конвергентного розвитку регіонів України. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. 2018. № 4. С. 399–409. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvntsh_sl_2018_4_46.

145. Сімків Л.Є., Андрусів У.Я. Регулювання диспропорційності економічного зростання регіонів України. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8575>.
146. Сірий Ю.М. Актуальні питання діяльності місцевих органів виконавчої влади в умовах воєнного стану. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Юридичні науки»*. 2024. Том 35 (74). № 3. С. 123–127. URL: <https://surl.li/btjbie>.
147. Сірик З.О., Засадній В.Л. Теоретичні засади дослідження агломераційних чинників інвестиційної привабливості громад. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 1. С. 302–309. URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2024/04/ujae_2024_r01_a51.pdf.
148. Смик О.П., Пашов Р.І. Євроінтеграційні виклики вдосконалення функціональної та організаційної взаємодії органів регіонального управління України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 3. С. 233–238. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/investplan/article/view/5650/5708>.
149. Снігова О.Ю. Просторовий вимір інклюзивності в умовах становлення «нової» регіональної політики. *Український географічний журнал*. 2020. № 2. С. 38–44. URL: https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/UGJ-2-2020_38-44.pdf.
150. Сторонянська І.З., Баранецький Т.Я. Виклики для регіональної політики України в контексті освоєння коштів програми Ukraine Facility. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2024. Вип. 2 (166). С. 14–20. URL: <https://surl.li/dkxnmg>.
151. Сторонянська І.З., Бенюк Л.Я. Нова регіональна політика України: інструментарій та напрями реагування в умовах сучасних викликів. *Регіональна економіка*. 2023. № 1. С. 5–13. URL: http://re.gov.ua/re202301/re202301_005_StoronyanskaIZ,BenyukLYa.pdf.
152. Сторонянська І.З., Бенюк Л.Я. Просторові асиметрії економічного розвитку в умовах адміністративно-фінансової децентралізації. *Економіка України*. 2018. № 2. С. 50–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2018_2_5.
153. Сторонянська І.З., Дуб А.Р. Розбалансованість документів стратегічного та просторового планування розвитку та напрями їх узгодження. *Проблеми економіки*. 2024. № 2 (60). С. 116–122. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2024-2_0-pages-116_122.pdf.
154. Терещенко Т.В., Хитра О.В. Синергія транскордонного співробітництва та регіонального розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 76. С. 48–57. URL: http://bses.in.ua/journals/2022/76_2022/8.pdf.
155. Тимечко І.Р., Анісімова М.В. Розвиток прикордонних територій України: організаційно-правове забезпечення. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9420>.
156. Тищенко О.П. Напрями підвищення інституційної спроможності агенцій регіонального розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. № 2. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=2615>.
157. Тодорова О.Л., Лесик О.В. Агенції регіонального розвитку як складова інституційного забезпечення реалізації державної регіональної політики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 13–14. С. 72–78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2021_13-14_13.
158. Тодорова О., Попов М. Кластерна ініціатива як інституціональна форма публічного інструменту реалізації державної регіональної політики. *Актуальні проблеми державного управління*. 2019. Вип. 2. С. 87–92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2019_2_18.
159. Токаренко О.І., Матвієнко Г.А. Стратегічне управління фінансами територіальних громад. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2042/1971>.
160. Транскордонне співробітництво: правові основи та успішні практики: посібник / за заг. ред. В.А. Устименка; ред.-упоряд. Гук А.К., Санченко А.Є. Київ, 2020. 152 с.
161. Транскордонне співробітництво як інструмент місцевого та регіонального розвитку: аналіт. доп. / Химинець В.В., Головка А.А., Мірус О.І. Київ: НІСД, 2021. 47 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/analytrep_13_2021.pdf.

162. Тульчинський Р.В. Категоріально-понятійний апарат становлення нового регіоналізму. *Економічний аналіз*. 2017. Том 27. № 4. С. 111–117. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2017_27\(4\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2017_27(4)_15).
163. Тульчинський Р.В. Теорії регіонального розвитку у генезисі економічної думки. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2017. Вип. 16. С. 166–172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Траєiv_2017_16_24.
164. Устік Т.В. Маркетинг регіонів як складова стратегії сталого розвитку: виклики, перспективи та інструментарій. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 2. С. 28–32. URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2024/05/ujae_2024_r02_a4.pdf.
165. Федулова Л.І., Ємельяненко Л.М. Адаптація принципів нової регіональної політики ЄС в стратегічному курсі регіонального розвитку України. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.13>.
166. Химинець В.В., Головка А.А., Синетар І., Дзюкевіч К. Адаптація стратегування регіонального та місцевого розвитку до військово-політичних викликів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 43. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/43_2022ua/28.pdf.
167. Хитра О.В. Агломерація економічної активності як важливий фактор регіонального розвитку і нарощування соціального капіталу територій в умовах європейської інтеграції. *Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи*: збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Хмельницький, 18 травня 2023 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 214–217.
168. Хитра О.В. Особливості управління регіональним розвитком в умовах викликів воєнного стану і перспектив повоєнного відновлення України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 24. С. 328–338. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/investplan/issue/view/263/200>.
169. Хитра О.В. Синергетичні ефекти кластеризації рекреаційно-туристичного бізнесу як передумова сталого регіонального розвитку. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Серія «Економічні науки»*. 2022. Вип. 3 (66). С. 109–119. URL: <http://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/view/2240/2757>.
170. Хитра О.В. Синергія публічно-приватного партнерства як запорука ефективного функціонування рекреаційно-туристичної сфери у контексті сталого розвитку регіонів. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1728/1665>.
171. Хитько М.М., Кулик А.В. Стратегічне планування розвитку територіальних громад в умовах євроінтеграції. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2023. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2023_11_22.
172. Цеханович В.Б. Транскордонні кластери у системі єврорегіонального співробітництва України. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Вип. 1 (24). С. 161–166. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2021/1_24_ukr/30.pdf.
173. Чеботарьов В.А., Цеханович В.Б. Бар'єри в системі транскордонного співробітництва Україна – ЄС: аналіз та рекомендації. *Проблеми економіки*. 2021. № 1. С. 58–63. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2021-1_0-pages-58_63.pdf.
174. Шашина М.В., Солосіч О.С., Місяйло О.В., Очеретяна О.В. Аналіз стратегій регіонального розвитку в контексті імплементації засадничих положень концепції смарт-спеціалізації у національну політику розвитку регіонів. *Ефективна економіка*. 2021. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8873>.
175. Шведун В.О. Політико-правовий механізм державного управління безпечним повоєнним соціально-економічним розвитком регіонів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 4. С. 225–228. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/investplan/article/view/5731/5789>.
176. Шевченко О.В. Інструментарій розпізнавання угруповань регіонів України за показниками диспропорцій їх соціально-економічного розвитку. *Бізнес Інформ*. 2021. № 7. С. 115–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_7_17.
177. Шевченко О.В. Формулювання підходів до моделювання сценаріїв регулювання диспропорцій у соціально-економічному розвитку регіонів. *Проблеми економіки*. 2020. № 1.

C. 123–131. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-1_0-pages-123_131.pdf.

178. Шульц С.Л., Луцків О.М., Габрель М.С. Методичні підходи до оцінювання продуктивної спроможності регіонів: секторальний підхід. *Регіональна економіка*. 2023. № 1. С. 76–87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2023_1_10.

179. Шульц С.Л., Луцків О.М. Інноваційний розвиток промисловості в контексті реалізації цілей державної регіональної політики. *Економіка та право*. 2021. № 4. С. 101–111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpr_2021_4_12.

180. Шульц С.Л., Луцків О.М. Методологічні засади типології територій для цілей регіональної політики країн-членів ЄС. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 3. С. 99–104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2021_3_14.

181. Шульц С.Л., Луцків О.М. Пріоритети та ризики реалізації регіональної смарт-орієнтованої економічної політики. *Бізнес Інформ*. 2021. № 9. С. 73–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_9_11.

182. Шульц С.Л., Луцків О.М. Просторові та секторальні детермінанти продуктивної спроможності регіонів: теоретична генеза та методологічні засади дослідження. *Регіональна економіка*. 2022. № 4. С. 5–20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2022_4_3.

183. Шульц С.Л., Луцків О.М., Сімків Л.Є. Економічне зростання регіонів: кількісні та якісні складові. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Вип. 4. С. 27–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2017_4_7.

184. Шульц С.Л., Луцків О.М. Структурно-технологічні зрушення в економіці регіонів у контексті перспектив розвитку смарт-спеціалізації. *Регіональна економіка*. 2021. № 2. С. 15–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2021_2_4.

185. Щербак В.М. Синергетичний підхід в аналізі трансрегіональної співпраці: особливості та пріоритети застосування. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. № 4 (39). С. 70–74. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2023/4/11.pdf>.

186. Яцюк О.С. Смарт-спеціалізація розвитку регіону як важливий напрям підвищення його конкурентоспроможності та інноваційної активності. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»*. 2018. № 2. С. 54–60. URL: <http://elar.nung.edu.ua/bitstream/123456789/7015/1/54.pdf>.

187. Foray D. Smart specialisation: Opportunities and challenges for regional innovation policy. London and New York: Routledge, 2015. 104 p.

188. Khytra O. Regional Development Through the Prism of Synergetics. *Transformation of economy, finance and management in modern conditions: scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing. 2022. pp. 393–418. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/238/6472/13496-1>.

189. Krugman P. Development, Geography and Economic Theory. Cambridge: MIT Press, 1995. 127 p.

190. Regulation (EU) No 1303/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 laying down common provisions on the European Regional Development Fund. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/1303>.

191. Strassburger G., Bosswick W., Husband C. Transnational social spaces. Bilbao: University of Deusto, 2005. 123 p.

192. Tiplady R. World of Difference: global mission at the pic'n'mix counter. *Paternoster Press*, 2003. 176 p.

193. Tetiana Tereshchenko, Olena Khytra, Yelyzaveta Hnatchuk, Alina Hnatchuk and Houda El Bouhissi. Decision support system for assessing the economic development potential of a territorial community. *Intelligent Information Technologies and Systems of Information Security (IntellISIS-2024)*: матеріали 5-го Міжнародного семінару з інтелектуальних інформаційних технологій та систем інформаційної безпеки з CEUR-WS (Хмельницький національний університет; Лондонський міський університет; Хмельницький, Україна, 28 березня 2024 р.), 2024. pp. 100–117. URL: <https://ceur-ws.org/Vol-3675/> (Scopus)

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua>
<http://www.president.gov.ua> - Офіційний вебпортал Верховної Ради України
- Офіційне Інтернет-представництво Президента України
2. <http://www.kmu.gov.ua> - Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України
3. <http://mon.gov.ua> - Офіційний вебсайт Міністерства освіти і науки України
4. <https://mtu.gov.ua/> - Офіційний вебсайт Міністерства розвитку громад та територій України
5. <https://unity.gov.ua/> - Офіційний вебсайт Міністерства національної єдності України
6. <https://me.gov.ua/> - Офіційний вебсайт Міністерства економіки України
7. <https://mepr.gov.ua/> - Офіційний вебсайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
8. <http://nbuv.gov.ua/> - Вебсайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
9. <http://gntb.gov.ua/ua/> - Вебсайт Державної науково-технічної бібліотеки України
10. www.ukrstat.gov.ua - Вебсайт Державної служби статистики України
11. <http://www.adm.km.ua/> - Вебсайт Хмельницької обласної державної адміністрації
12. <http://km-oblrada.gov.ua/> - Вебсайт Хмельницької обласної ради
13. <http://www.khmelnysky.com/> - Вебсайт Хмельницької міської ради
14. <http://www.univer.km.ua/> - Вебсайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
15. <https://european-union.europa.eu/> - Офіційний вебсайт Європейського Союзу
16. <https://assogu.org.ua/> - Вебсайт Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація сільських, селищних рад та об'єднаних громад України»
17. <http://uaror.org.ua/> - Вебсайт Української асоціації районних та обласних рад
18. <https://communities.org.ua/> - Вебсайт Всеукраїнської асоціації громад
19. <https://hromady.org/> - Вебсайт Всеукраїнської асоціації об'єднаних територіальних громад
20. <https://www.auc.org.ua/> - Вебсайт Асоціації міст України

ОНОВЛЕНО:

Доцентка кафедри публічного управління та адміністрування, кандидатка економічних наук, доцентка
«08» вересня 2025 року

_____ Олена ХИТРА

Старша викладачка кафедри публічного управління та адміністрування
«08» вересня 2025 року

_____ Ірина ЮРИЧИНА

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри публічного управління та адміністрування
«08» вересня 2025 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри, доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор
«08» вересня 2025 року

_____ Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ